

BEDRE SYN TIL VERDEN

TAGARNO A/S fejrer 25 år i Horsens

Tekst: Bente Just
Foto: Lars Rønbøg

Hjertekirurger verden over studerer røntgenbilleder ved hjælp af fremvisere, der er fremstillet på Hattingvej i Horsens.

Over hele Europa oplever næsten blinde mennesker noget nær et mirakel, når de pludselig kan læse igen via et synsforstærkeranlæg fra Hattingvej i Horsens.

Røntgenbillede-projektoren og synsforstærkeren kommer nemlig fra TAGARNO A/S, der i dag fejrer sit 25 års jubilæum i Horsens.

TAGARNO A/S er den ene af bare fire virksomheder i verden, der fremstiller de specielle projektorer, og virksomheden sidder i dag på mere end halvdelen af verdensmarkedet.

Disse projektorer, der kan vise røntgenbilleder som en film eller fastfryse de enkelte billeder, giver lægerne et billede af hjertefunktionen og hjælper dem til at stille en diagnose.

Produkt-skift

Indtil for et par år siden var disse fremvisere TAGARNO's primære produkt. Men i dag udgør synsforstærkeranlægget - et læseapparat til svagtseende - den største del af produktionen.

Både synsforstærkeren og fremviseren til røntgenbilleder er i princippet ganske simple. Det avancerede ligger i ideen og præcisionen. Vi fremstiller dem med en tolerance på helt ned til 1/1000 millimeter, forklarer firmaets internationale salgsschef, Carsten Bennedsen.

Udviklingen inden for røntgen-

fremvisere går stærkt. I dag er det stadig en filmstrimmel, der puttes i fremviseren. Men computerteknikken vinder frem også her, og i løbet af nogle år vil informationerne ligge på en disc istedet for på en film. Og på det område får »lille TAGARNO fra Horsens« stor konkurrence fra blandt andet gigantens SONY.

I den erkendelse satser TAGARNO nu også stærkt på synsforstærkerne. Synsforstærkeranlægget forstørker elektronisk skrift og billeder op til 35 gange, og det giver mennesker, der har helt ned til 1/60 af synet tilbage, mulighed for igen at læse bøger, aviser, opskrifter, konto-udtog og alt det andet, som vi i dagligdagen er afhængige af.

Produktudvikling vil i de kommende år gøre det muligt at bygge synsforstærkeren sammen med brugerens pc'er derhjemme. En udviklingsafdeling med seks mand beskæftiger sig ikke med andet end produktudvikling.

Læseapparatet ligner en edb-

1. I den ene ende af fabrikken kommer råvarerne, bl. a. jern og aluminium, ind. Stænger og plader, der undervejs i produktionen forvandles til stativer og kabinetter, saves i en computerstyret sav, som Erik Rasmussen her betjener.

I glassliberiet slibes et to-tre centimeter tykt stykke glas til det prisme, der er »hjertet« i en røntgen-projektor. Diamanter indstøbt i bronze sliber uafbrudt i fire timer, mens vand fungerer som køle- og smøremiddel. Først derefter er prismet perfekt med de 16 facetter. Efter polering er det strålende klart. Ikke én lillebitte luftboble i glasset accepteres.

skærm, men er helt anderledes simpelt: På en plade lægger brugeren sin bog. Et indbygget kamera fotograferer

Sådan ser den avancerede røntgenprojektor ud på sygehuse eller verdenskongresser, hvor læger udveksler ny viden. Her er det TAGARNO's produktchef Nils Jørgensen, der kigger på en film af et hjerte. Ved forskellige hastigheder kan han se hjertets rytme og fejl i funktionen. Og derefter fastfryse enkelt-billeder, så fejlfunktionen kan studeres. Pris: 100.000-150.000 kr.

teksten, optik forstørker den elektronisk og kaster den ved hjælp af spejle op på en lodret tv-skærm.

2. Når aluminiumspladerne er valset og bukket til den rigtige form, går de i svejseafdelingen, hvor John Henry Walker her argon-svejses samlingerne i kabinettet. Andre fremstilles i støbt aluminium uden samlinger. TAGARNO adskiller sig fra andre firmaer sig ved at lave kabinetter i metal. Kunststof er billigere, men ikke nær så holdbart.

Den enkelte kan så vælge mellem graden af forstørrelse, skriftens farve, baggrundens farve, positiv eller negativ skrift o.s.v.

De svagtseende i Danmark får bevilget læseapparaterne som et hjælpemiddel af kommuner. I udlandet må de helt eller delvist selv betale.

TAGARNO A/S beskæftiger 50 mennesker på hovedsædet i Horsens og omsætter for 50 mill. kr. om året. Dertil kommer omsætningen på en snes millioner i de fem datter-salgsselskaber i USA, Norge, Tyskland, Finland og Holland.

90 procent af produktionen eksporteres.

Firmaet blev i sin tid startet i København af Edvard Mølgaard Frandsen, som i 1971 flyttede virksomheden til Horsens. Allerede da var sønnen, Eli Tømmersgaard med. Han har de sidste mange år stået for firmaets udvikling og er i dag enejer.

Orden og kunst

Virksomheden, der i fjor fik Dansk Industris Initiativpris, ligner ikke nogen almindelig fabrik.

Bygningerne på Hattingvej, der netop er udvidet til det dobbelte til i alt 6000 kvadratmeter, er præget af kvalitet og æstetik. Uanset om det er maskinværkstedet, montageafdelingen eller direktionskontoret er indtrykket luft, orden, renhed, ro og kunst.

Eli Tømmersgaard er voldsomt interesseret i kunst, og han synes også, at maskinarbejderen og montøren skal have lov at se på billeder af f. eks. Michael Kvium, Lars Nørgaard, Christian Lemmert og Doris Bloom.

Endnu har Tømmersgaards anden store lidenskab - kvægavl - ikke sneget sig ind på fabrikken. De kønne køer af racen Blonde D'aguitaine befinder sig foreløbigt hjemme på gården ved Nim.

Følgebladet har fået lov at følge produktionen af et synsforstærkeranlæg fra den første stang jern på fabrikken til ordene toner frem på skærmen ude hos den svagtseende.